

תקציר מנהלים

חדשנות במערכת החינוך בישראל -
הקמת גוף חדשנות מרכזי במערכת החינוך

אסף עמית
עמית מכון מילקן

תודות

ברצוני להודות לצוות מכון מילקן ובראשו לאורלי מובשוביץ-לנדסקרונר ולפרופ' גלן יאגו, וכן למנכ"ל קרן טראמפ, אלי הורביץ, שאפשרו את כתיבת המחקר. תודה לגילה נגר, משנה למנכ"לית משרד החינוך על האמון לאורך כל הדרך ותודה מיוחדת לנח גרינפלד, ראש אגף הכשרת עובדי הוראה במשרד החינוך על שעות של חניכה, עבודה משותפת והמון למידה. תודה מיוחדת למנחת המחקר, פרופ' גילי דרורי, על הרעיונות הרבים ועל המחשבה הצלולה והבהירה לגבי מהות המחקר, ולפרופ' דוד חן, על שהקדיש מזמנו ותרם את מומחיותו הרבה בתחום לכתיבת המחקר. תודה לד"ר ליאוניד בקמן ולד"ר אביטל דרמון שהקדישו מזמנם, העלו רעיונות וידעו להפנות למקורות ידע חשובים. תודתי נתונה גם לכל בני משפחתי שעזרו במלאכה, ובהם גיל עמית, סידני לוסיין, נעם עמית ועדי עמית רוט.

על אודות תוכנית עמיתי מכון מילקן

תוכנית עמיתי מכון מילקן מקדמת את הצמיחה הכלכלית בישראל באמצעות התמקדות בפתרונות חדשניים, מבוססי שוק, לבעיות מתמשכות בתחומים חברתיים, כלכליים וסביבתיים. התוכנית מתמקדת באיתור פתרונות גלובליים והתאמתם למציאות הישראלית ובבניית ממשקים חיוניים המחברים בין משאבים ממשלתיים, פילנתרופיים ועסקיים, לטובת צמיחה ופיתוח לאומי בר-קיימא.

התוכנית מעניקה מלגות שנתיות לישראלים מצטיינים, בוגרי מוסדות להשכלה גבוהה בארץ ובעולם, המתמחים במוקדי קבלת ההחלטות הלאומיים ומסייעים בפיתוח פתרונות באמצעות מחקר והתמחות. היקף הפעילות של עמיתי התוכנית הוא מקסימלי – התמחות, הכשרה ומחקר במשך חמישה ימים בשבוע.

במשך שנת התמחותם עוסקים עמיתי מכון מילקן במחקר המדיניות במשרדי הממשלה וברשויות שלטוניות אחרות, ומסייעים למקבלי ההחלטות ולמעצבי המדיניות בחקר ההיבטים השונים של סוגיות כלכליות, סביבתיות וחברתיות.

בנוסף עורכים העמיתים מחקר מדיניות עצמאי, שמטרתו לזהות חסמים לתעסוקה ולצמיחה בישראל ולאתר פתרונות אפשריים. מחקרי העמיתים מתבצעים בהדרכת צוות אקדמאי ומקצועי מנוסה ותומכים במחוקקים וברגולטורים, המעצבים את המציאות הכלכלית, חברתית והסביבתית בישראל.

במהלך השנה מוענקת לעמיתים הכשרה אינטנסיבית במדיניות כלכלית, ממשל ושיטות מחקר. במסגרת מפגשי ההכשרה השבועיים, העמיתים רוכשים כלים מקצועיים לכתיבת תזכירים, מצגות וניירות מדיניות, וכן כלי ניהול, שיווק ותקשורת. בנוסף, נפגשים העמיתים עם בכירים במשק ובממשל ועם אנשי אקדמיה מהשורה הראשונה בישראל ובעולם. בסמסטר הראשון, העמיתים משתתפים בקורס המתמקד בחידושים פיננסיים, במסגרת בית הספר למנהל עסקים באוניברסיטה העברית בירושלים. הקורס מקנה 3 נקודות זכות אקדמיות, ומלמד אותנו פרופ' גלן יאגו, מנהל בכיר, ומייסד, המעבדות לחידושים פיננסיים[™] במכון מילקן.

את בוגרי התוכנית ניתן למצוא במגוון תפקידים בכירים במגזר הפרטי, כמרצים באקדמיה, במגזר הציבורי וכיועצים לשרים ולמשרדי הממשלה. ישנם בוגרים שנקלטו במשרדי הממשלה, ואחרים המשיכו ללימודים גבוהים באוניברסיטאות מובילות בישראל, ארצות הברית ובריטניה.

תוכנית עמיתי מכון מילקן היא לא פוליטית ובלתי מפלגתית, ואינה מקדמת קו פוליטי או אידאולוגי. התוכנית ממומנת על ידי קרנות פילנתרופיות מובילות בארצות הברית ובישראל ומנוהלת על ידי מכון מילקן.

תקציר מנהלים

מחקר זה קורא להקמת גוף חדשנות במערכת החינוך בישראל, הסובלת ממספר רב של בעיות קשות ומורכבות ושבמקרים רבים מתקשה לתפקד כארגון לומד, מתפתח ומתחדש. המחקר מציע שלושה מודלים אפשריים להקמת גוף חדשנות בחינוך בישראל, שיכיל את כל מנגנוני החדשנות הנדרשים למערכת. כל אחד מהמודלים מציע בדרכו ריכוז מאמצים משמעותי ביצירת חדשנות, על-ידי מחקר ולמידה מתמשכים ושילוב כוחות של בעלי עניין, מומחים מתחומים שונים ושחקנים ממוגזרים שונים.

מטרות גוף החדשנות

- קידום מומחיות ומחקר שישמשו בסיס להחלטות ולדיון ציבורי המבוססים על נתונים ומחקר
- קידום תעשיית החינוך ופתרונות חינוכיים חדשים וחדשניים
- קידום ועידוד של חדשנות בבית הספר
- שילוב האקדמיה בקידום מערכת החינוך
- קידום מערכת חינוך חדשנית, יוזמת ולומדת

המודלים מציעים גוף חדשנות שיטפל בתחומים אלה: מחקר תיאורטי, יישומי וניסיוני המתווה מדיניות, טיפוח מגזר פרטי ויזמות טכנולוגית בחינוך, והדרכה והטמעה של פיתוחים חדשניים במערכת. המודלים נבדלים זה מזה בעיקר בכמויות כוח האדם שכל אחד מהם מציע, ועל כן ישנה שונות גבוהה בעלויות. התקציב השנתי של המודל המרכזי המוצע כאן עומד על כ-48 מיליון ₪. המחקר מציע גם מודל מורחב, שתקציבו השנתי עומד על כ-92 מיליון ₪, וכן מודל מצומצם שתקציבו השנתי עומד על כ-32 מיליון ₪.

משלושת המודלים המוצעים עולה מסקנה אחת ברורה: בעלות נמוכה יחסית, בוודאי בהשוואה לתקציבי משרד החינוך (תקציב משרד החינוך גבוה מ-40 מיליארד ₪ לשנה, כך שמדובר ב-0.1% ל-0.2% מתקציבי המשרד), אפשר להפוך את מערכת החינוך בישראל למערכת מובילה מבחינת מחקר וידע, ואף למרכז חדשנות עולמי בתחום החינוך. ממצאי המחקר מראים שלא רק שרמת הסיכון אינה גבוהה (לנוכח העלויות הנמוכות), אלא גם שמצב המערכת עגום דיו להבין שהסיכון הגדול ביותר הוא בשימור המצב הקיים.

מדינת ישראל נשענת על ההון האנושי של אזרחיה. מציאת דרכים חדשות לטיפוחו, על-ידי הקניית חינוך איכותי לתלמידיה, היא מטרה אסטרטגית. ללא מערכת חינוך מובילה יהיה קשה מאוד להתמודד עם האתגרים הכלכליים שמדינות מתמודדות עמם ברחבי העולם. מערכת חינוך חדשנית וחכמה היא הכלי היעיל והאפקטיבי ביותר שמדינת ישראל צריכה לשאוף אליו. בהשקעה סבירה ובתכנון נכון, אפשר בהחלט להגיע לכך.

FELLOWS | MILKEN
PROGRAM | INSTITUTE

תוכנית עמיתי מכון מילקן
רחוב ושינגטון 4
ירושלים, 9418704

info@mifellows.org
www.mifellows.org